

23. Vyshhyj administratyvnyj sud Ukraïny vidhylyv nezakonni posjagannya P. I. Ustenka dijaty vid imeni SPU. – URL: <http://socparty.com.ua/index.php/press/news/281> (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

24. Rozporjadzhennja Golovy SPU Ustenka P. I. – URL: <http://www.spu.in.ua/uk/news/2/14984> (Data zvernennja: 21.12.2017 r.)

25. RISHENNJA №49 Politvykonkomu Socialistychnoi partii Ukraïny. POSTANOVA №75 PROCEDURA PEREREJESTRACII' CHLENIV SOCIALISTYCHNOI PARTII UKRAÏNY. – URL: <http://www.spu.in.ua/uk/news/2/14985> (Data zvernennja: 21.12.2017 r.)

26. Vidbuvsja XXI z'їzd SPU. – URL: <http://socparty.com.ua/index.php/press/news/283> (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

27. 18/03/17 u Kyjevi projshov z'їzd Socialistychnoi Partii Ukraïny. – URL: <http://www.spu.in.ua/uk/news/2/14995> (Data zvernennja: 21.12.2017 r.)

28. My zberegly nashu SPU. Nastav chas roboty z vidnovlennja i'ї avtorytetu v suspil'stvi. – URL: <http://socparty.com.ua/index.php/press/news/335>–335 (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

29. 8–go lypnja vidbulasja druga chastyna z'їzdu Socialistychnoi partii Ukraïny. – URL: <http://www.spu.in.ua/uk/news/1/15025> (Data zvernennja: 21.12.2017 r.)

30. Rishennja Ministerstva Justycii Ukraïny vid 19.07.2017. – URL: <http://www.spu.in.ua/uk/news/1/15027> (Data zvernennja: 21.12.2017 r.)

31. Vymagajemo pryvnyty rejders'ke zahoplennja Socialistychnoi partii Ukraïny! – URL: <http://socparty.com.ua/index.php/press/news/339>–339 (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

32. Sergeja Kaplina izbrali predsedatelem Socpartii Ukrainy i vydvinuli v Prezidenty ot levyh. – URL: <http://socparty.com.ua/index.php/press/news/374>–374 (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

33. Kyvu vykljuchyly z «ocholjuvanoi' nym» Socpartii'. – URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/01/27/7169768/> (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

34. Kivu vykljuchyly z lav SPU ta pozbavyly statusu golovy cijei' politysy. – URL: <https://www.unian.ua/politics/2368970-kivu-vykljuchili-z-lav-spu-ta-pozbavili-statusu-golovi-tsieji-politsili.html> (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

35. LIVI OB'JE DNUJU T'SJA: DO JEVROSOCIALISTYCHNOGO BLOKU PRYJE DNALYSJA ZELENI TA ROBITNYCHA PARTIJA. – URL: <http://www.sdpkaplin.org.ua/ua/news/special/item/livi-ob-jednujut-sja-do-jevrosocialistycznego-bloku-pryjednalysja-zeleni-ta-robitnycha-partija.html> (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

36. Socialisticheskaja partija Ukrainy provela vtoroj jetap ocherednogo s#ezda 4 fevralja v Kieve. – URL: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=958463090978508&id=100004444778679&pnref=story (Data zvernennja: 1.03.2018 r.)

37. Kurs na Jevropu. Socpartija pochala reformu livogo ruhu v Ukraïni. – URL: <http://socpartia.com/news/192.html> (Data zvernennja: 26.03.2018 r.)

38. Kurs na Zahid. Socpartija zatverdyla onovlenu programu. – URL: <http://socpartia.com/news/190.html> (Data zvernennja: 26.03.2018 r.)

Ruden D. M., candidate of political sciences, assistant professor of the department of history and political sciences of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), den.ruden@gmail.com

Sevastyanov A. V., candidate of historical sciences, assistant professor of the department of history and political sciences of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), spu.crimea@gmail.com

Socialist party of Ukraine in the system of Ukraine between 2014 through 2018: from the conflict of leadership to the threat of organizational degradation

The article analyses the activity of Socialist Party of Ukraine (SPU) between 2014 through 2018. The author has found out that the crisis of domestic policy deepened in SPU. This crisis had been caused by legal collisions and confrontations of powerful groups when influencing a party core group. Moreover, Socialist Party of Ukraine lost artificially its right to participate in elections. Though, despite the existing crisis, SPU remains one of the active participants of the movement to unite left and center-left parties. The threat of this party liquidation is the failure to submit property, profit and expenses reports and the party's financial obligations.

Keywords: Socialist Party of Ukraine, left movement of Ukraine, political leadership.

* * *

УДК 327.82:316.77

Слободяник О. Г.,
аспірантка кафедри міжнародної інформації,
Київський національний університет ім. Тараса
Шевченка, Інститут міжнародних відносин
(Україна, Київ), egretuhova@gmail.com

Науковий дискурс зовнішньополітичних комунікацій в міжнародних відносинах

Розглядаються основні загальнотеоретичні концепції зовнішньополітичних комунікацій у міжнародних відносинах, аналізуються чинники розвитку комунікативних технологій в умовах поглиблення глобальних інтеграційних процесів, з'ясовуються методологічні підходи до сучасного контенту зовнішньополітичних комунікацій міжнародних акторів.

Ключові слова: науковий дискурс, глобальні процеси, міжнародні відносини, комунікативні теорії, зовнішньополітичні комунікації, міжнародні актори.

Актуальність дослідження зовнішньополітичних комунікацій в міжнародних відносинах зумовлюється модернізацією міжнародних відносин загалом і впровадженням інноваційного інструментарію у здійснення зовнішньої політики. У сучасному науковому дискурсі наразі представлено дискусійні підходи до концептуального забезпечення зовнішньополітичних комунікацій провідних міжнародних акторів, що охоплюють як сучасну методологію щодо трансформації структури зовнішньої політики, так і практику використання комунікативних технологій у міжнародній взаємодії. Зовнішньополітична комунікація в умовах бифуркації сучасної системи міжнародних відносин виступає чинником зміни традиційних підходів до міжнародної взаємодії у глобальному середовищі, зумовлює новації у процесах управління світовими політичними процесами, зростання ролі зовнішньополітичних комунікацій в міжнародних відносинах.

Наукова тема щодо концептуальних засад зовнішньополітичних комунікацій в міжнародних відносинах знайшла відображення у теоретичних і методологічних дослідженнях зарубіжних та вітчизняних дослідників. Зокрема, аналіз трансформації міжнародного співробітництва з урахуванням категорій зовнішньополітичних комунікацій представлено у працях М. Аллейна, З. Бжезинського, І. Валерстайна, Р. Гілпіна, Е. Гільбоа, В. Девісона, К. Дойча, Дж. Каарбо, Р. Кокса, Дж. Магоні, Г. Моргентау, Дж. Ная, Дж. Розенау, К. Уолца, В. Хадсона, К. Халлахана та інших фахівців, які поглиблюють теорії міжнародних систем, що орієнтують міжнародне співтовариство на розширення можливостей міжнародного співробітництва, теорії міжнародного порядку, що розглядають конфігурацію зв'язків і відносин між політичними акторами, теорії комунікації і комунікативістики, що передбачають зміну інформаційно-комунікаційної взаємодії у глобальному середовищі, та виділення фахівцями таких напрямів аналізу зовнішньополітичних комунікацій, як прогностичне моделювання міжнародної взаємодії на основі інноваційних технологій, подвійна природа та вплив міжнародної комунікації на увесь спектр міжнародних відносин, інформаційно-комунікативне забезпечення діяльності міжнародних акторів тощо [1–12].

У вітчизняних дослідженнях, зокрема О. Брусилівської, С. Даниленка, О. Зернецької, Є. Камінського,

В. Копійки, О. Коппель Н. Карпчук, Л. Климанської, Є. Макаренко, М. Ожевана, Н. Піпченко, І. Погорської, Г. Почепцова, М. Рижкова, Є. Тихомірової, В. Фісанова, О. Фролової та інших, вказується на дискусійний характер наукових концепцій щодо зовнішньополітичних комунікацій, аналізуються впливи зовнішньополітичних комунікацій на сферу міжнародних відносин, висвітлюються особливості здійснення зовнішньополітичних комунікацій провідних міжнародних акторів, розглядається використання зовнішньополітичних комунікацій у міжнародній діяльності України [13–24].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Проблема зовнішньополітичних комунікацій розглядалася у наукових працях у загальному контексті трансформації міжнародних процесів на основі домінуючих політичних концепцій і стратегій. Водночас поточний аналіз політологічної думки засвідчив необхідність дослідження зовнішньополітичних комунікацій як інструменту міжнародної діяльності, що охопило б як сучасні теоретичні концепції щодо модернізації структури зовнішньої політики, так і практику використання інноваційних комунікацій на підставі реальних відносин міжнародних акторів.

Мета і завдання статті. Метою дослідження є аналіз концептуальних і методологічних аспектів зовнішньополітичних комунікацій у міжнародних відносинах і зовнішній політиці міжнародних акторів.

Як зазначається в наукових публікаціях зарубіжних фахівців з міжнародних відносин, зовнішньополітичні комунікації в умовах формування нового світового порядку набувають як форм підтримки політичного діалогу, так і форм пропаганди переваг тієї чи іншої політичної, економічної і соціальної системи, а також відображають репутаційне просування світогляду, політико-культурних цінностей та способу життєдіяльності домінуючих держав у сучасному світі.

У контексті досліджуваної проблеми наукова дискусія щодо глобалізації комунікацій є перспективною для з'ясування впливу технологічного прогресу на новий світовий порядок. Відтак в центрі уваги науковців залишаються такі напрями формування нового світопорядку, як тенденція силового вирішення геополітичних проблем, яка у класичній формі була сформульована Г. Моргентау в політологічному дослідженні «Політика у відносинах між державами» і базовою тезою якої вважається забезпечення світового порядку майбутнього силовими методами і принципами найбільшого сприяння для розвитку провідних держав, та концепція глобалізму і формування нової системи міжнародних відносин, в основі якої – зміна політичної парадигми, перегляд пріоритетів зовнішньої політики і практичної діяльності учасників міжнародного співтовариства. Натомість, на думку К. Уолца та Р. Гілпіна, вирішальний вплив на еволюцію міжнародних відносин на сучасному етапі залишається за державою, але головним наслідком модернізації науковці вбачали формування глобальної системи міжнародних відносин за участю неформальних транснаціональних акторів і зростання політичного значення комунікаційних технологій. Прибічники концепції глобалізму Д. Най, Р. Кеохейн і Дж. Розенау пропонували інший підхід до розуміння міжнародної політики в умовах глобалізації

комунікації. На їхній погляд, «взаємозалежність глобальних процесів найбільше виявляється із втратою державами позиції лідера світової політики, розмиванням таких складових державності, як суверенітет, непорушність кордонів та безпека» [3–4; 10–11].

Виходячи з таких позицій, представники неомарксистського підходу І. Валерстайн та Р. Кокс стверджували, що «головні зміни у міжнародному середовищі визначаються формуванням глобальної системи, появою економічних процесів, які посилюють нерівність акторів міжнародних відносин»; транснаціоналісти, наголошуючи на зміні складу акторів міжнародно-політичних взаємодій, «фіксували взаємозалежність між внутрішнім розвитком соціуму і розвитком міжнародної кооперації»; прихильники інституціонального підходу свого часу пропонували «повернення американських лідерів до активної участі у спільних механізмах міжнародних інституцій» [2]. У теорії гегемоністської стабільності, яка є варіантом теорії довгих циклів з елементами структурного реалізму й історизму, Р. Гілпін висунув альтернативу й одночасне доповнення до теорії К. Уолца, вказавши на те, що міжнародна система існує в безперервному розвитку. Центральне місце у підходах Р. Гілпіна, займає концепція економічного лідерства однієї держави, що визначає розвиток міжнародної системи, оскільки державний інтерес лідера не може бути статичним, тобто, аргументація про вплив міжнародної структури на державу зводиться вченим до часткового контролю домінування такого лідера у системі глобального управління [4].

Слід зазначити, що поєднання теорії міжнародних відносин і зовнішньополітичної комунікації представлено у працях відомого американського політолога К. Дойча «Аналіз міжнародних відносин» та «Націоналізм і соціальні комунікації». Як засновник аналізу комунікацій дослідник першим надав тлумачення ролі національної держави в системі міжнародних зв'язків, показав необхідність врахування відносин не тільки між державами, але і між суспільствами і народами. Теорія комунікації, як наголошують прихильники і послідовники К. Дойча, є спробою проаналізувати характер взаємозв'язку між міжнародною інтеграцією і соціальною комунікацією, розглянути світову спільноту як сукупність різних політичних груп, що знаходяться в процесі взаємодії і взаємовпливу, розкрити найважливіші закономірності розвитку сучасних міжнародних відносин, без яких теоретичне пізнання європейської інтеграції було б неможливим.

На основі теорії комунікації і кібернетики К. Дойч розробив свій підхід до політичного аналізу, згідно з яким у кожного міжнародного актора є певний спектр цілей, яких він прагне досягти. Теорія комунікації, в поданні К. Дойча, приділяє особливу увагу процесу трансформації, оскільки трансформації сприймаються як похідна від здійснення урядової політики, в якій потоки інформації стають каталізаторами змін. Разом з тим підхід К. Дойча фокусується передусім на процесі прийняття рішень, які ухвалюються на підставі інформаційних потоків та розглядаються в якості базових одиниць аналізу. Така система включає в себе операційні структури, самі інформаційні потоки і пов'язані з ними

процеси. До операційних систем, на погляд К. Дойча, відносяться структури або «рецептори», які відповідають за отримання інформації з внутрішнього і зовнішнього середовища, а у ролі «рецепторів» можуть виступати як спеціалізовані державні відомства, так і незалежні експертні центри вивчення громадської думки. Після аналізу і обробки інформації рекомендації надходять до структур прийняття рішень всередині уряду, який співвідносить отриману інформацію з минулим досвідом, а також виробляє нормативну і ціннісну оцінку, необхідні для прийняття подальших рішень. Теорію комунікації К. Дойча свого часу критикували за те, що вона приділяє особливу увагу саме процесу прийняття політичних рішень, а не їхніх наслідків, і концентрується при цьому на функціонуванні інформаційних потоків, повністю ігноруючи їх змістовний контент [6–7].

Сучасні дослідники міжнародних відносин і зовнішньої політики М. Аллейн, П. Девісон, Е. Гільбоа, Дж. Каарбо, Дж. Магоні, В. Хадсон вважають: що концептуальні відмінності та останні тенденції зовнішньої політики дають підстави вважати необхідність концептуального зв'язку з емпіричним підґрунтям, яке базується на всіх теоріях міжнародних відносин; що методологічна база знаходиться на перетині всієї суспільної науки і політики, оскільки вони стосуються міжнародних відносин; що оновлений акцент на конкретній теорії політичних акторів уможливило більш повне відтворення міжнародної взаємодії з її змінами, сутністю та інноваціями [5; 8–9; 11–12].

Аналіз наслідків глобальної комунікації щодо формування та проведення зовнішньої політики показує, наскільки вона може обмежувати лідерів та посадових осіб, а також надавати їм можливості для досягнення своїх цілей у міжнародній взаємодії, зазначається у дослідженні Е. Гільбоа «Глобальні комунікації і зовнішня політика». Автор розглядає суб'єкти політичних процесів з відповідними атрибутами типу, діяльності та концепції у контексті глобальної комунікації, критично аналізує такі концепції, як «Теорія ефектів CNN», «політика в режимі реального часу», «міжнародна політична брокерська діяльність» та «медіа-дипломатія», наголошуючи, що значний прогрес у цій сфері потребує міждисциплінарного дослідження, заснованого на спільному застосуванні теорій та моделей як з комунікаційної політики, так і з міжнародних відносин [12].

Подібні підходи до глобальних комунікацій у міжнародних відносинах спостерігаються у дослідженні М. Аллейна «Міжнародні комунікації і світова політика», в якому одним із ключових факторів, що визначають історичний характер XX століття, визнається цифрова революція, яка ущільнила світ, де традиційно контролювалися ідеї, сприяла розвитку інформаційної економіки, інноваційних технологій і телекомунікацій, а світове співтовариство отримало значні прибутки. Науковці з різних галузей, йдеться у роботі, прагнули теоретизувати ту роль, яку міжнародна комунікація відіграє у взаємодії національних і міжнародних співтовариств. Ці теорії зосереджені на різних вимірах впливу комунікаційних технологій та міжнародних акторів, які їх використовують. Зокрема, до таких теорій відносяться ідеї про те, як різні типи засобів масової інформації виховують різні типи імперського контролю;

як нові технології викликають переосмислення самого поняття «співтовариство», що пов'язується з географічним розташуванням і може бути замінене «співтовариством», що пов'язується за геостратегічними інтересами. Критичне розуміння ролі міжнародної комунікації, на думку М. Аллейна, «має базуватися на усвідомленому розумінні природи цих технологій, історії міжнародних ініціатив щодо їх регулювання, а також визначення того, які парадигми мають, є і можуть бути використані для формування політики для таких технологій [1].

Водночас у наукових працях йдеться про те, що «функції міжнародних акторів щодо забезпечення національних інтересів, зумовлених зростанням конкуренції в системі глобальних взаємодій, істотно трансформуються і спонукають до комплексного використання інноваційного ресурсу, включаючи до активів зовнішньополітичних стратегій інструментарій як прямого, так й опосередкованого впливу». Зростання політичного значення активізації глобальних процесів, їх впливу на модернізацію сучасної дипломатії, як стверджується у дослідженнях, показує трансформаційний характер розвитку сучасної міжнародної системи. Вважається, що саме складність і суперечливість міжнародних процесів і явищ зумовили особливий інтерес до зовнішньополітичних комунікацій, які створюють нові можливості для позиціонування держав у глобальному політичному середовищі [17].

В українському політологічному дискурсі вважається, що глобалізація системи міжнародних відносин проявляється через становлення світової економічної системи, яка функціонує за єдиними правилами; через інтеграцію міжнародної сфери в економічну та політичну сфери; через послаблення традиційних функцій держави; зникнення межі між внутрішньою та зовнішньою політикою; появу глобальної та галузевої асиметричності у відносинах між міжнародними акторами, що виникає внаслідок різної щільності структур взаємозв'язків між ними та неоднорідності рівня взаємозалежності; розширення типів міжнародних акторів; ускладнення структури міжнародної безпеки через збільшення кількості акторів у системі міжнародних відносин і зниження рівня передбачуваності їхньої поведінки [13; 15].

У цьому контексті важливу роль відіграють дослідження з комунікативістики Г. Почепцова, зокрема «Комунікативні технології XX століття», в яких актуалізується думка, що «поява і використання комунікативних технологій зумовлюються інформаційним розвитком світу, високою технологічністю матеріальних та інтелектуальних ресурсів, новою роллю громадської думки у процесах формування міжнародної політики й ухвалення керівних рішень». Що стосується міжнародних комунікацій, то у публікаціях науковця передусім підкреслюється, що такі інструменти передбачають комплекс ситуацій, які заповнюються в межах тактичних дій, а їхня оцінка і тип наповнення визначаються на принципово іншому рівні, з певною перспективою для виконання завдань, поставлених у межах зовнішньополітичної стратегії. Відповідно, зазначається у дослідженні, у комунікаціях важливу роль відіграє стратегічне планування, базовою вимогою якого є координування загальної програмної мети і окремих

цілей зовнішньої політики, які стосуються кожної групи міжнародних акторів та виробленої урядової стратегії, що здатна забезпечити бажаний результат [21].

Наукові публікації О. Зернецької присвячено аналізу процесів глобалізації мас-медіа наприкінці ХХ століття як актуального чинника міжнародних відносин. Розглядаючи процеси глобалізації систем масової комунікації, діяльність транснаціональних медійних корпорацій, авторка обґрунтовує теорію про політичний вплив засобів масової комунікації на світові процеси, на зовнішньополітичну діяльність окремих держав та на забезпечення національних інтересів у міжнародному середовищі, висвітлює роль міжнародних організацій у врегулюванні міжнародного співробітництва у сфері масової комунікації, з'ясує стан і перспективи розвитку медіа-сфери в Україні та шляхи інтеграції держави в європейський та світовий медіа-простір [14].

Є. Тихомирова, вказуючи на суперечливий характер наукових концепцій комунікативних технологій, розглядає перспективи міжнародної взаємодії і зовнішньополітичної діяльності урядових інститутів з урахуванням інструментів зовнішньополітичних комунікацій, аналізує глобальні впливи інноваційних технологій на політичну, безпекову, економічну і соціальну сфери міжнародних відносин, висвітлює характерні особливості комунікацій провідних міжнародних акторів, аргументує включення зовнішньополітичних комунікацій у державне управління і міжнародну діяльність України [22].

Авторський підхід Н. Піпченко до зовнішньополітичної парадигми міжнародної комунікації проявляється в «теоретичному осмисленні, систематизації та узагальненні фактів, подій і процесів взаємозв'язку і взаємовпливу міжнародної політики та цифрових технологій». У дослідженні стверджується, що сучасна зовнішньополітична парадигма міжнародної комунікації формується під впливом цифрової революції, яка зумовила модернізацію міжнародної системи. Сутність зовнішньополітичної парадигми міжнародної комунікації, йдеться у науковій праці, «виявляється в тому, що в добу швидкоплинного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій ефективність та інтенсивність відносин між міжнародними акторами полягає в інформаційних перевагах у глобальному просторі», у розробці сучасних зовнішньополітичних стратегій, що ґрунтуються на забезпеченні політичної та інформаційної потужності, домінуванні у світових і регіональних інформаційних потоках, здійсненні впливу на міжнародні інституції, які підтримують баланс міжнародної системи [19].

Концептуальними основами дослідження комунікаційної політики ЄС, на погляд Н. Карпчук, є: інтеракційний підхід, який уможливило дослідження комунікації як дво- або багатовекторного процесу; інституціональний підхід, на підставі якого здійснюється аналіз діяльності інституцій ЄС та держав-членів, які розробляють комунікаційну політику, впливають на її пріоритети; системний підхід, який зумовлює пізнання сутності комунікації та комунікаційної політики, усвідомлення її ролі та функцій у політичній взаємодії. Інтерактивна природа комунікації, зазначається у науковій розвідці, забезпечує процес відкритого обговорення та рівноправного обміну аргументами між

інститутами ЄС і громадянами з принципово важливих зовнішньополітичних проблем. Авторка наголошує, що комунікація ЄС функціонально спрямована на передачу інформації, яка становить суспільний інтерес для всіх громадян Європи з одночасним наданням їй публічного статусу, оскільки жодна ініціатива наднаціональних інституцій ЄС неможлива без взаємної комунікації з громадянським суспільством. Підсумовуючи аналіз комунікаційної політики ЄС, Н. Карпчук стверджує, що комунікаційна взаємодія в європейському суспільному середовищі посилюється з розвитком інтеграційного об'єднання, а певні проміжні здобутки сприяють демократизації європейського суспільства. Однак, на думку авторки дослідження, нові виклики та проблеми в європейському політичному середовищі потребують модернізації комунікаційної політики та нових ефективних комунікаційних заходів [16].

Відтак досягнення впливу сучасних зовнішньополітичних комунікацій на міжнародному рівні, підкреслюється у численних публікаціях українських вчених, зумовлюється процесами глобалізації, яка збільшує потенціал міжурядових і транснаціональних відносин, що відповідає політичним, економічним та миротворчим вимогам сучасного світу і потребує подальшого наукового обґрунтування і конкретизації досліджень. Політична система міжнародного співтовариства, наголошує Є. Макаренко, у своєму функціонуванні залежить від інформації, яка надходить через міжнародні інформаційні потоки і визначає ситуацію у самій системі або в окремих її компонентах. Тобто, інформаційне забезпечення політичної системи міжнародних відносин, оперативне реагування на зміну ситуації, прогнозування розвитку подій на основі аналізу інформаційних масивів, адекватний вплив на небажані зміни відносять до важливих проблем міжнародного співробітництва. Для системи міжнародних відносин, йдеться у розробках, необхідними і першочерговими стають процеси зовнішньополітичної комунікації та інформаційно-аналітичного забезпечення дипломатичної діяльності як умови її ефективності. «Кожна політична система розгортає власну мережу зовнішньополітичної комунікації, яка відповідає її власним національним зовнішньополітичним інтересам», яка розвивається паралельно з політичними структурами, економічною базою та комунікаційною інфраструктурою. Досвід зовнішньополітичних відомств зарубіжних країн, міжнародних організацій та неурядових інституцій свідчить, що використання інформаційно-комунікаційних технологій та глобальної інформаційної інфраструктури, зокрема мережі Інтернет як стратегічного інструменту зовнішніх зносин, створює нове середовище для дипломатичної діяльності, формує нову архітектуру міжнародного співробітництва [17].

Висновки. Аналіз концептуальних засад зарубіжних та вітчизняних політологічних досліджень засвідчив, що зовнішньополітичні комунікації розглядаються: як складова міжнародних відносин і зовнішньої політики, які дозволяють міжнародним акторам взаємодіяти між собою, формувати зовнішнє середовище; як чинник інтеграції традиційної міжнародної системи та глобальної інформаційної мережі в умовах зростання впливу комунікативних технологій на світову політику, міжнародну безпеку та процеси

прийняття зовнішньополітичних рішень; як взаємодія та взаємозалежність на основі високих технологій; як інноваційний інструментарій впливу у міждержавних відносинах; як поєднання різних комунікаційних каналів у глобальному середовищі.

Список використаних джерел

- Alleyne M. D. International communication and world affairs // Journalism and mass communication. – Vol.I. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.eolss.net/sample-chapters/c04/e6-33-02-09.pdf
- Wallerstein I. M. The Modern World System as a Capitalist World–Economy. World–Systems Analysis: An Introduction. Durham: Duke UP, 2004. – P.23–30.
- Brzezinski Zb., Scowcroft B., Ignatius D. America and the World: Conversations on the Future of American Foreign Policy. – Basic Books, 2009. – 291 p.
- Gilpin R. Political Economy: Understanding the International Economic Order. – Princeton, NJ: Princeton University Press, 2001. – 423 p.
- Davison P. W. Political communication as an instrument of foreign policy / P. W. Davison – Public Opinion Quarterly. – Vol.27, Issue 1, 1 January 1963. – P.28–36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1086/267147>
- Deutsch K. W. The Analysis of International Relations Prentice Hall PTR, 1978. – 312 p.
- Deutsch K. W. Nationalism and Social Communication. An Inquiry into the Foundations of Nationality. – Cambridge/London 1953 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-531-90400-9?#page=2#toc>
- Kaarbo J. A Foreign Policy Analysis Perspective on the Domestic Politics Turn in IR Theory International Studies Review. – Vol.17, Issue 2, 1 June 2015. – P.189–216 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1111/misr.12213>
- Mahoney J. Horizons in Strategic Communication: Theorising a Paradigm Shift International Journal of Strategic Communication. – Vol.5, 2011. – Issue 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/254313149_Horizons_n_Strategic_Communication_Theorising_a_Paradigm_Shiftw
- Rosenau J. N. Along the Domestic–Foreign Frontier: Exploring Governance in a Turbulent World / Rosenau J. N. – Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – 488 p.
- Hudson V. M. (2005). Foreign Policy Analysis: Actor–Specific Theory and the Ground of International Relations. Foreign Policy Analysis, 1, 1–30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1743-8594.2005.00001.x>
- Gilboa E. Global Communication and Foreign Policy // Journal of Communication. – Vol.52, Issue 4, 1 December 2002. – P.731–748 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02571.x>
- Брусилівська О., Синовець П. Стратегічна культура як науковий інструмент дослідження зовнішньої політики України / О. Брусилівська, П. Синовець // Стратегічна культура та зовнішня політика України / за заг. редакцією І. М. Ковалю, О. І. Брусилівської, В. А. Дубовика. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. – С.7–20.
- Зернецька О. В. Глобальна політична блогосфера – нова арена політичної комунікації / Ольга Зернецька // Політичний Менеджмент. – 2009. – №2 (35). – С.13–26.
- Міжнародні системи і глобальний розвиток: Підручник / Кер. авт. колективу О. А. Коппель; за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. – К.: Видавничо–поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 606 с.
- Карпчук Н. Теоретико–методологічні основи комунікаційної політики / Н. Карпчук // Науковий вісник Волинського нац. ун–ту ім. Лесі Українки. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. – №20 (245). – С.12–17.
- Макаренко Є. А. Комунікативний інструментарій зовнішньої політики // Комунікативні тренди міжнародних відносин. Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2016. – С.53–87.
- Ожеван М., Дубов Д. Homo ex Machina. Філософські, культурологічні та політичні передумови формування конвергентного суспільства: монографія. – К.: НІСД, 2017. – 272 с.
- Піпченко Н. О. Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів: Монографія / Н. О. Піпченко. – К.: Центр вільної преси, 2014. – 334 с.

20. Погорська І. І. Інноваційна дипломатія України // Комунікативні тренди міжнародних відносин. Монографія. – К.: Центр вільної преси, 2016. – С.464–510.

21. Почепцов Г. Г. «Комунікативні технології ХХ століття». – К.: Альтерпрес, 2008. – 216 с.

22. Тихомирова Є. Б. Паблік рилейшнз у глобалізованому світі: Монографія / Є. Б. Тихомирова. – К.: Наша культура і наука, 2004. – 489 с.

23. Фісанов В., Осадца І. Вплив ЗМІ на консолідацію громадської думки у процесі євроінтеграції в Україні та Республіці Болгарія (порівняльний аспект) / Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки», (спецвипуск) №17 (2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/current

24. Фролова О. Глобалізаційні процеси в інформаційній сфері та їх вплив на новий світовий порядок// Міжнародні відносини, Серія «Політичні науки» (спецвипуск), №17 (2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/current

References

- Alleyne M. D. International communication and world affairs // Journalism and mass communication. – Vol.I. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.eolss.net/sample-chapters/c04/e6-33-02-09.pdf
- Wallerstein I. M. The Modern World System as a Capitalist World–Economy. World–Systems Analysis: An Introduction. Durham: Duke UP, 2004. – P.23–30.
- Brzezinski Zb., Scowcroft B., Ignatius D. America and the World: Conversations on the Future of American Foreign Policy. – Basic Books, 2009. – 291 p.
- Gilpin R. Political Economy: Understanding the International Economic Order. – Princeton, NJ: Princeton University Press, 2001. – 423 p.
- Davison P. W. Political communication as an instrument of foreign policy / P. W. Davison. – Public Opinion Quarterly. – Vol.27, Issue 1, 1 January 1963. – P.28–36 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://doi.org/10.1086/267147>
- Deutsch K. W. The Analysis of International Relations Prentice Hall PTR, 1978. – 312 p.
- Deutsch K. W. Nationalism and Social Communication. An Inquiry into the Foundations of Nationality. – Cambridge/London 1953 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-531-90400-9?#page=2#toc>
- Kaarbo J. A Foreign Policy Analysis Perspective on the Domestic Politics Turn in IR Theory International Studies Review. – Vol.17, Issue 2, 1 June 2015. – P.189–216 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://doi.org/10.1111/misr.12213>
- Mahoney J. Horizons in Strategic Communication: Theorising a Paradigm Shift International Journal of Strategic Communication. – Vol.5, 2011. – Issue 3 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.researchgate.net/publication/254313149_Horizons_n_Strategic_Communication_Theorising_a_Paradigm_Shiftw
- Rosenau J. N. Along the Domestic–Foreign Frontier: Exploring Governance in a Turbulent World / Rosenau J. N. – Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – 488 p.
- Hudson V. M. (2005). Foreign Policy Analysis: Actor–Specific Theory and the Ground of International Relations. Foreign Policy Analysis, 1, 1–30 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1743-8594.2005.00001.x>
- Gilboa E. Global Communication and Foreign Policy // Journal of Communication. – Vol.52, Issue 4, 1 December 2002. – P.731–748 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02571.x>
- Brusylovs'ka O., Synovec' P. Strategichna kul'tura jak naukovyj instrument doslidzhennja zovnishn'oi' polityky Ukrainy / O. Brusylovs'ka, P. Synovec' // Strategichna kul'tura ta zovnishnja polityka Ukrainy / za zag. redakciju I. M. Kovalja, O. I. Brusylovs'koi', V. A. Dubovyka. – Odesa: Odes'kyj nacional'nyj universytet imeni I. I. Mechnykova. – S.7–20.
- Zernec'ka O. V. Global'na politychna blog'osfera – nova arena politychnoi' komunikacii' / Ol'ga Zernec'ka // Politychnyj Menedzhment. – 2009. – №2 (35). – S.13–26.
- Mizhnarodni systemy i global'nyj rozvytok: Pidruchnyk / Ker. avt. kolektyvu O. A. Koppel'; za red. L. V. Gubers'kogo, V. A. Manzholy. – K.: Vydavnycho–poligrafichnyj centr «Kyj'vs'kyj universytet», 2008. – 606 s.

16. Karpchuk N. Teoretyko–metodologichni osnovy komunikacijnoi polityky / N. Karpchuk // Naukovyj visnyk Volyns'kogo nac. un–tu im. Lesi Ukrai'nyky. – Luc'k: VNU im. Lesi Ukrai'nyky, 2012. – №20 (245). – S.12–17.
17. Makarenko Je. A. Komunikatyvnyj instrumentarij zovnishn'oi polityky // Komunikatyvni trendy mizhnarodnyh vidnosyn. Monografija. – K.: Centr vil'noi' presy, 2016. – S.53–87.
18. Ozhevan M., Dubov D. Homo ex Machina. Filososf'ski, kul'turologichni ta politychni peredumovy formuvannja konvergentnogo suspil'stva: monografija. – K.: NISD, 2017. – 272 s.
19. Pipchenko N. O. Social'ni media u strukturi zovnishn'oi polityky providnyh mizhnarodnyh aktoriv: Monografija / N. O. Pipchenko. – K.: Centr vil'noi' presy, 2014. – 334 s.
20. Pogors'ka I. I. Innovacijna dyplomatija Ukrai'ny // Komunikatyvni trendy mizhnarodnyh vidnosyn. Monografija. – K.: Centr vil'noi' presy, 2016. – S.464–510.
21. Pohepcev G. G. «Komunikatyvni tehnologii' XX stolittja». – K.: AI'terpres, 2008. – 216 s.
22. Tyhomyrova Je. B. Pablik rylejshnz u globalizovanomu sviti: Monografija / Je. B. Tyhomyrova. – K.: Nasha kul'tura i nauka, 2004. – 489 s.
23. Fisanov V., Osadka I. Vplyv ZMI na konsolidaciju gromads'koi dumky u procesi jevrointegracij' v Ukrai'ni ta Respublici Bolgarija (porivnja'nyj aspekt) / Mizhnarodni vidnosyny. Serija «Politychni nauky», (specvypusk) №17 (2017) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/current
24. Frolova O. Globalizacijni procesy v informacijnij sferi ta i' h vplyv na novyj svitovij porjadok // Mizhnarodni vidnosyny, Serija «Politychni nauky» (specvypusk), №17 (2017) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/current

Slobodianiuk O. G., PhD student at the Department of International Information, Institute of International Relations of Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), egpetuhova@gmail.com

Scientific discussion of foreign policy communications in international relations

The article deals with the main general theoretical concepts of foreign policy communications in international relations, analyzes the factors of the development of communicative technologies in the context of deepening global integration processes, finds out methodological approaches to the contemporary content of foreign policy communications of international actors.

Keywords: scientific discourse, global processes, international relations, communicative theories, foreign policy communications, international actors.

* * *

УДК 94(477+474.5+438)«2008–2017»+355

Туряниця І. А.,
кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції, ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Україна, Ужгород), inna_t12@ukr.net

«ЛитПолУкрБриг» як прояв тактики «дрібних кроків» у безпековому співробітництві країн Міжмор'я

Йдеться про актуальний формат військового співробітництва країн Міжмор'я – Литви, Польщі та України – литовсько-польсько-українську бригаду – «ЛитПолУкрБриг». Вона була створена за умовами угоди, підписаної міністрами оборони трьох країн в м. Варшаві 19 вересня 2014 р. Спільний військовий підрозділ є містком транзиту стандартів НАТО. А в широкому розумінні – засобом адаптації до існуючих, як на початок ХХІ ст. підходів та інструментарію диверсифікованої взаємодії держав континенту у питаннях безпеки та оборони в умовах актуальних викликів. Це є перший реальний інструмент практичної співпраці військових підрозділів та оборонних відомств України, Литви та Польщі на засадах сучасних військово-комунікаційних та технічних стандартів.

Ключові слова: країни Міжмор'я, міжнародна безпека, військово-співробітництво, стандарти НАТО, литовсько-польсько-українська бригада – «ЛитПолУкрБриг».

Безпекові виклики сьогодення є актуальними не тільки для України, котра вже три роки поспіль перебуває в умовах так званої гібридної війни з Росією. Москва із завидною послідовністю здійснює періодичні акції по випробуванню міцності і консолідованості системи оборони країн НАТО, передовсім зі східного флангу відповідальності блоку. Повідомлення ЗМІ про провокації у повітряному просторі, чи у безпосередній близькості до морських кордонів країн Балтії, Скандинавії, Польщі повторюються раз у раз. Не лише у Вільнюсі, чи Варшаві, але й у Вашингтоні, Берліні, Парижі та Брюсселі дійшли висновку щодо хибності стратегії умиротворення у її сучасному варіанті, коли рішуча відповідь на провокативні ходи і демарші не давалася, щоби не викликати цим невдоволення у Кремлі. Ціна цьому може бути завелика, адже російське політичне керівництво не приховує своїх намірів утвердити нові розділові лінії на континенті, вказуючи на свою «законну» сферу впливу приблизно по теренах колишньої радянської імперії. А щоби досягти бажаного, Москва щосили розхитує існуючу систему європейської безпеки, прагнучи представити свою роль у сучасному світі як впливового гравця, з котрим усі неодмінно повинні рахуватися. І литовське політичне керівництво та дипломатія одними з перших почали називати речі своїми іменами, інколи навіть уникаючи властивих для дипломатичного обігу пом'якшених і завуальованих формулювань.

Ще у вересні 2014 р. в інтерв'ю газеті *The Washington Post* Президент Литви Даля Грібаускайте, констатує, що «російські війська все ще на території України», без дипломатичних умовностей трактувала це таким чином: «Це означає, що Європа і світ дозволяє Росії не тільки залякувати своїх сусідів, але і застосовувати військову силу проти них. Це те ж саме, що міжнародний тероризм, те, що ми бачимо в Іраку і Сирії. В Україні відбувається справжня війна. Європейський союз і більшість зі світових лідерів намагаються говорити про це, не як про війну, а як про таку собі підтримку терористичних груп». Згадала тоді політик і цинічні слова російського президента про те, що, якщо б він захотів, то його солдати за два дні зайняли б Варшаву, країни Балтії і Бухарест [4]. То що це як не відкрита погроза сусідам і неприхована декларація своїх імперських амбіцій?

В широкому контексті постановки дослідницької проблеми, ми повинні відзначити, що безпека неподільна для усіх в умовах глобалізованого світу, котрий став занадто тісним. Те, що відбувається в якійсь точці земної кулі неодмінно відлунується, часом зовсім несподівано, в іншому місці. Але у даному випадку мова йде не про якісь абстрактні містичні загрози десь там за горизонтом, а про відчутну й усвідомлювану небезпеку міжнародному порядку і виробленню з чималими зусиллями балансам та противагам у відносинах між державами континенту. Тому на існуючі виклики слід подавати адекватні відповіді. Це чітко розуміють у оборонних та дипломатичних відомствах України, Литви, й Польщі, котрі є і сусідами, і партнерами по різних напрямках співробітництва. І в сфері оборони та безпеки передовсім.

Співробітництво у цій специфічній галузі в жодному разі не може перебувати у стані проектів та задумів, і активізація співпраці збройних сил та оборонних відомств України і країн Міжмор'я зумовлена, передусім,